

UDHËZIM
Nr.3, datë 19.11.2009

PËR METODOLOGJINË E VLERËSIMIT TË
RAPORTIT TË VLERËSIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS

Në mbështetje të pikës 4 të nenit 102 të Kushtetutës dhe në zbatim të germës “ç” të nenit 66 të ligjit nr.8934, datë 5. 9.2002 “Për mbrojtjen e mjedisit”, të ndryshuar,

UDHËZOJ:

1. Në vlerësimin e raporteve të VNM-së të zbatohen kërkesat e metodologjisë “Për vlerësimin e raportit të vlerësimit të ndikimit në mjedis”, si dhe të shtojcave bashkëlidhur këtij udhëzimi.

2. Metodologjia orienton:

- a) agjencitë rajonale të mjedisit (ARM-të);
- b) drejtoritë e MMPAU-së; si dhe
- c) aktorët e përfshirë në procesin e vlerësimit të ndikimit në mjedis.

3. Metodologjia e vlerësimit të raportit të VNM-së ka për qëllim:

a) vlerësimin e raportit të VNM-së të një veprimtarie a projekti të propozuar, nëse është hartuar në përputhje me kërkesat e legjisllacionit përkatës mjedisor, sipas detajimeve specifike në shtojcën III të këtij udhëzimi;

b) vlerëson nëse informacioni mjedisor është i plotë, i besueshëm dhe i mjaftueshëm ose jo për vendimmarrjen.

4. Drejtoria e VNM-së dhe lejeve dhe ARM-të, në funksion të procedurave të vlerësimit të ndikimit në mjedis, bëjnë vlerësimin e raportit duke ndjekur hapat e mëposhtëm:

a) Shqyrtohet paraprakisht raporti për të kuptuar strukturën e ndërtimit të tij.

b) Përdoret shtojca I, ku do të përcaktohen dhe vlerësohen se cila prej kërkesave të saj lidhen specifikisht me projektin dhe sa informacion është dhënë për to në raport.

Duhet të mbahet parasysh se në varësi të projektit, jo të gjitha kërkesat e pyetësorit kërkojnë përgjigje, pasi mund të mos i përgjigjen projektit konkret të propozuar, p.sh. nëse projekti nuk ka çlirim të ndotësve në mjedis, atëherë kjo kërkesë e pyetësorit nuk kërkon përgjigje.

c) Nëse informacioni vlerësohet i pamjaftueshëm, në kolonën e fundit të shtojcës I shënohet se çfarë informacioni shtesë do t'i kërkohej propozuesit. Për shmangien e vonësive në plotësim mbahen parasysh këta faktorë: kërkesat ligjore mjedisore për projektin; “faza e projektit”; ndjeshmëria mjedisore e zonës dhe kompleksiteti i projektit; si dhe pikëpamjet e publikut dhe të aktorëve të konsultuar për projektin.

d) Pasi të jenë ezauruar kërkesat e germës “b”/4 të këtij udhëzimi, plotësohen kërkesat e pyetësorit të shtojcës II. Informacioni duhet të jetë i qartë, i plotë dhe i mjaftueshëm për të bërë të mundur kuptimin e projektit dhe për të ndihmuar në vendimmarrjen përfundimtare për të.

5. Pasi plotësohet pyetësori në shtojcën II, bëhet vlerësimi përfundimtar i cilësisë së raportit, sipas shtojcës III bashkëlidhur, duke identifikuar çështjet që duhet të trajtohen më tej, si dhe çfarë informacioni mungon dhe që duhet të plotësohet nga propozuesi.

6. Vlerësimi i cilësisë e raportit bazohet mbi përgjigjet e dhëna nga kërkesat e mëposhtme.

a) Nëse dokumenti i VNM-së përmban pasqyrë lënde dhe tregues për informacionin që përmban;

b) Nëse materiali është i strukturuar në mënyrë logjike (p.sh. përshkrimi i mjedisit, parashikimi i ndikimeve, rëndësia/signifikanca e ndikimeve negative, masat zbutëse dhe angazhimet për zbatimin e tyre etj.);

c) Nëse ka një përshkrim të qartë të procedurës së vendimmarrjes dhe përputhshmërisë së VNM-së me kërkesat e legjisllacionit përkatës;

d) Nëse informacioni përmban referenca ndihmuese/shpjeguese (p.sh. shkarkimet në ajër etj.);

e) Nëse materiali është i fokusuar vetëm në çështje me rëndësi, shmang teorinë dhe informacionin e papërshtatshëm dhe të panevojshëm, është objektiv;

f) Është shkruar i qartë dhe në mënyrë të paanshme;

g) Përmban një përshkrim të plotë të qëllimit dhe veprimtarisë/projektit;

h) Ilustron informacionin/të dhënat me diagrama, skica, tabela, grafikë, fotografi që ndihmojnë në të kuptuarit e tekstit përkatës;

i) Përdor terminologji të njëjtë, si dhe jep përkufizimet e saj;

j) Përmban referencat e të dhënave dhe informacionit që ka përdorur;

k) Bën shpjegime për të qartësuar çështjet komplekse;

- l) Përshkruan qartë metodikat e përdorura për realizimin e VNM-së dhe hartimin e raportit;
 - m) Bën një përshkrim të mirë të çështjeve në raport edhe me rëndësinë e secilës;
 - n) Përmban evidenca të konsultimeve;
 - o) Përmban analizim dhe diskutim të alternativave;
 - p) Përmban një program masash zbutëse dhe monitoruese dhe përcakton përgjegjësitë për zbatimin e secilës;
 - q) Përmban një përmbledhje joteknike, të kuptueshme për lexuesin dhe publikun.
7. Në përfundim të vlerësimit, konkludohet nëse:
- a) raporti i VNM-së vlerësohet i plotë, zbatohen më tej kërkesat e ligjit të vlerësimit të ndikimit në mjedis;
 - b) raporti i VNM-së vlerësohet me mangësi në informacion, bëhen komunikimet me propozuesin sipas kërkesave të ligjit të vlerësimit të ndikimit në mjedis;
8. Shtojcat e këtij udhëzimi, pasi plotësohen, bëhen pjesë e dokumentacionit të dosjes dhe arkivohen së bashku me dokumentet e tjera të miratimit të ushtrimit të veprimtarisë apo projektit të propozuar.
9. Ngarkohen Drejtoria e VNM-së dhe Lejeve dhe agjencitë rajonale të mjedisit për zbatimin e këtij udhëzimi.
- Ky udhëzim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTRI I MJEDISIT,
PYJEVE DHE ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE
Fatmir Mediu

PËRMBAJTJA

A. Shtojca I “Pyetësi i vlerësimit/verifikimit” është organizuar në formën e një pyetësi të ndarë në 7 seksione, ku janë detajuar kërkesat standarde që duhet të përmbajë hartimi i raportit të VNM-së, bazuar në kërkesat e legjislacionit mjedisor dhe konkretisht të neneve 8 dhe 9 të ligjit nr 8990, datë 23.1.2003 “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis”.

1 Në orientimin vertikal të pyetësit detajohen një sërë pyetjesh, që synojnë të vlerësojnë nëse raporti i trajton çështjet e duhura mjedisore dhe nëse e përmban informacionin e duhur:

- 1. për përshkrimin e projektit;
- 2. për konsiderimin e alternativave;
- 3. për përshkrimin e vlerave natyrore dhe parametrave mjedisorë që mund të ndikohen nga projekti;
- 4. për përshkrim për ndikimet negative të rëndësishme në mjedis të projektit;
- 5. për përshkrimin e masave për zbutjen e ndikimeve negative;
- 6. për përmbledhje joteknike të raportit.

2. Në orientimin horizontal të pyetësit detajohen tri kolona, ku bëhen shënimet:

- Shënohet JO nëse informacioni mungon;
- Shënohet PO nëse është trajtuar me informacion mjaftueshëm; dhe
- Nëse ka nevojë për informacion shtesë, bëhen shënimet në kolonën e fundit.

B. Shtojca II përmban informacionin mjedisor që duhet të përmbajë dhe të trajtohet në raportin e VNM-së, sipas kërkesave të direktivës 97/11/EC “Mbi vlerësimin e ndikimeve që shkaktohen nga aktivitetet private dhe publike në mjedis”(neni5/1).

C. Shtojca III përmban mënyrën sesi realizohet vlerësimi përfundimtar i raportit të VNM-së.

SHTOJCA I
PYETËSORI I VLERËSIMIT/VERIFIKIMIT

SEKSIONI 1 – PËRSHKRIMI I PROJEKTIT

	Pyetja vlerësuese	PO	JO	Çfarë informacioni (shtesë apo që mungon) nevojitet?
Objektivat dhe karakteristikat fizike të projektit				
1.1	Përshkruhet qëllimi dhe objektivat e projektit?			
1.2	A përshkruhet programi i ndërtimit të objekteve dhe pajisjeve të veprimtarisë, afatet kohore, koha e funksionimit dhe e mbylljes? (Këtu duhet të përfshihet çdo fazë e aktiviteteve të ndryshme brenda veprimtarisë p.sh. nxjerrja e mineralit etj.)			
1.3	A përshkruhen komponentët kryesorë të veprimtarisë, si pajisje, objektet etj?			
1.4	A përshkruhet vendi ku do të ndërtohet apo instalohet çdo komponent i veprimtarisë duke përdorur harta, diagrami apo planvendosje sipas rastit? (përfshi ndërtesa, struktura fizike, punime nëntoke, depo dhe magazina, zona të gjelbërta, rrugët e aksesit dhe kufijtë e secilës dhe të vetë sipërfaqes së përgjithshme)?			
1.5	A jepet planvendosja e plotë e projektit, veprimtarisë dhe sipërfaqja që do të zihet nga veprimtaria?			
1.6	A përshkruhen rrugët e aksesit dhe të lëvizjes vertikale dhe horizontale apo tunele dhe punime në tokë (civile)?			
1.7	A përshkruhen të gjitha aktivitetet dhe operacionet ndërtimore në kuadër të veprimtarisë ?			
1.8	A përshkruhen të gjitha aktivitetet në fazën e funksionimit/operimit të veprimtarisë?			
1.9	A përshkruhen të gjitha aktivitetet dhe operacionet e mbylljes dhe çmontimit të pajisjeve të veprimtarisë? (Dëmtimi, pastrimi i sipërfaqes, rehabilitimi dhe mbjellja etj.)			
1.10	A përshkruhen shërbime shtesë të nevojshme për projektin, si transport, ndërtimi i rrugëve të reja, ujë, shkarkimi i ujërave të zeza, hedhja e mbetjeve, ndërtimi i linjave të elektricitetit, tubacione, linja komunikim, porte etj.?			
1.11	A identifikohet mundësia e zhvillimeve të tjera si pasojë e veprimtarisë? (si p.sh. banesa, rrugë, nxjerrje të lëndëve të para) etj.?			
1.12	A janë identifikuar dhe a jepet informacion nëse aktivitetet ekzistuese mund të ndikohen nga veprimtaria?			
1.13	A janë identifikuar aktivitetet ekzistuese apo të planifikuara me të cilat mund të ndërveprojë veprimtaria dhe të shfaqen ndikime kumulative shumatore e ndikimeve të secilës apo ndërveprim?			
1.14	A jepen të dhëna për sipërfaqen e tokës që do të zihet nga strukturat/godinat e përhershme të veprimtarisë, e shoqëruar me hartë me shkallë?			
1.15	A jepen të dhëna për sipërfaqen e tokës që do të zihet nga strukturat/godinat e përkohshme të veprimtarisë, e shoqëruar me hartë me shkallë?			
1.16	Aktualisht a është vendosur apo po bëhen punime paraprake përkohësisht në vendin e projektit për të cilën është përgatitur raporti i VNM-së (p.sh. përdorimi i tokës për aktivitete minerare)?			
1.17	A jepen të dhëna për përmasat fizike të strukturave dhe objekteve të veprimtarisë? (sipërfaqe, lartësia, arkitektura, llojet e bimësisë që do mbillen, volume të punëve në tokë, ura, oxhakë shpime për marrjen e ujit)			

1.18	A jepen të dhëna/përshkruhet për arkitekturën e strukturave dhe objekteve të veprimtarisë? (p.sh. disenjimi i jashtëm i godinave, ngjyra, ngjyrat, format e peizazhit të mbjelljeve të planifikuara etj.)			
1.19	Nëse veprimtaria zhvillohet në zonë urbane apo të ngjashme me të, a jepen të dhëna për numrin dhe karakteristikat e popullsisë dhe shpërndarja e tyre në raport me vendin ku do të ushtrohet veprimtaria?			
1.20	Nëse për qëllimin e veprimtarisë duhet të zhvendosen banorë apo biznese, a përshkruhen dhe jepen të dhëna për numrin dhe karakteristikat e tyre?			
1.21	Nëse veprimtaria parashikon ndërtimin e infrastrukturës së re për transport apo nëse veprimtaria do të sjellë shtim të konsiderueshëm të trafikut, a jepen të dhëna për fluksin e mjeteve, volumin dhe shpërndarjen e këtij trafiku?			
1.22	A përshkruhen të gjitha proceset e fazës së funksionimit dhe të operimit të veprimtarisë? (p.sh. procese inxhinierike, prodhim/nxjerrja e lëndëve të para, praktika pyjore apo bujqësore të prodhimit të lëndëve të para etj.)?			
1.23	A përshkruhen apo jepen të dhëna për llojin dhe volumin e produkteve finale të veprimtarisë? (produkte finale, shërbimet apo mallra etj., lëndë të përdorshme si mbetje apo skarcitet?			
1.24	A përshkruhen apo jepen të dhëna për llojin dhe sasinë e lëndëve dhe energjisë të nevojshme për ndërtimin dhe funksionimin e veprimtarisë?			
1.25	A paraqiten/përshkruhen ndikimet në mjedis për furnizimin me lëndë të para apo si pasojë e nxjerrjes së lëndëve të para (ndikimet në nxjerrjen e mineraleve)?			
1.26	A përshkruhen masat apo efienca në përdorimin e energjisë dhe lëndëve të para?			
1.27	A përshkruhen dhe jepen të dhëna për llojin dhe sasinë e substancave të rrezikshme që do të përdoren, depozitohen apo prodhohen nga veprimtaria gjatë: - fazës së ndërtimit, - fazës së funksionimit, - fazës së mbylljes, çmontimit?			
1.28	A përshkruhen dhe jepen të dhëna për transportin e lëndëve të para dhe volumin e trafikut, lëvizja, mënyrat e transportit gjatë: - fazës së ndërtimit, - fazës së funksionimit, - fazës së mbylljes, çmontimit?			
1.29	A përshkruhet/trajtohet punësimi ose humbja e vendeve të punës si pasojë e veprimtarisë gjatë: - fazës së ndërtimit, - fazës së funksionimit, - fazës së mbylljes, çmontimit?			
1.30	A janë vlerësuar rregullimet dhe volumi i trafikut për transportin e punëtorëve në vendin ku do të ushtrohet veprimtaria gjatë: - fazës së ndërtimit, - fazës së funksionimit, - fazës së mbylljes, çmontimit?			
1.32	A përshkruhen/diskutohen nevoja për objekte të përkohshme apo përhershme për strehimin e punonjësve (p.sh. ndërtimi i kampeve dhe strukturave të shërbimeve etj.) ?			
1.33	A jepet informacion për llojin dhe sasinë e mbetjeve të ngurta që do të gjenerohen/prodhohen nga veprimtaria (duke përfshirë mbetjet e ndërtimit apo prishjes, mbetjet e rrezikshme, mbetje bujqësore, minerare etj.) gjatë: - fazës së ndërtimit, - fazës së funksionimit, - fazës së mbylljes, çmontimit?			

1.34	A përshkruhen/jepen të dhëna për përbërjen apo toksicitetin apo rrezikshmërinë e mbetjeve të ngurta që do të gjenerohen/prodhohen nga veprimtaria?			
1.35	A përshkruhen mënyrat për mbledhjen, ruajtjen dhe trajtimin apo transportin dhe depozitimin përfundimtar të mbetjeve të ngurta?			
1.36	A përshkruhet depozitimi përfundimtar i mbetjeve të ngurta?			
1.37	A përshkruhen lloji dhe sasia e mbetjeve/shkarkimeve të lëngëta që do të prodhohen nga veprimtaria si p.sh. ujërat e drenazhimit, ujëra teknologjike, ujëra të ndotura të zeza etj gjatë fazës së: - ndërtimit, - funksionimit, - mbylljes, çmontimit?			
1.38	A përshkruhen/jepen të dhëna për përbërjen apo toksicitetin, apo rrezikshmërinë e mbetjeve/shkarkimeve të lëngëta që do të gjenerohen/prodhohen nga veprimtaria?			
1.39	A përshkruhen mënyrat për mbledhjen, ruajtjen dhe trajtimin apo transportin dhe depozitimin përfundimtar të ujërave të ndotura/përdorura?			
1.40	A përshkruhet depozitimi përfundimtar i mbetjeve të lëngëta/ujërave të ndotura?			
1.41	A përshkruhet/jepen të dhëna për llojin dhe sasinë e shkarkimeve në ajër (gaze, pluhura) të veprimtarisë (shkarkime të proceseve, lëshimeve të pakontrolluara, të djegies së lëndëve fosile, të trafikut, pluhura nga materialet apo aroma) gjatë: - fazës së ndërtimit, - fazës së funksionimit, - fazës së mbylljes, çmontimit?			
1.42	A identifikohen dhe përshkruhen përbërja, vetitë e shkarkimeve në ajër të veprimtarisë?			
1.43	A përshkruhen metodat dhe masat për kapjen, trajtimin dhe shkarkimin përfundimtar në mjedis të shkarkimeve në ajër?			
1.44	A jepen të dhëna/përshkruhen pikat e shkarkimit në ajër të shkarkimeve të përshkruara (e.g. lartësia e oxhakut, volumi, shpejtësia dhe temperatura e shkarkimit etj.)?			
1.45	A jepet informacion për mundësinë e ripërdorimit/riciklimit të mbetjeve dhe ujërave të ndotura (p.sh. ripërdorimi, riciklimi, ripërdorimi për qëllime energjetike)?			
1.46	A janë identifikuar dhe vlerësuar burimet e mundshme të zhurmës, nxehtësisë, ndriçimit apo rrezatimit elektromagnetik, si p.sh. nga pajisjet, proceset, ndriçimi, trafik, punët ndërtimore etj.?			
1.47	A përshkruhen metodat e përdorura për vlerësimin e cilësisë dhe sasisë së shkarkimeve, si dhe vështirësitë metodike nëse?			
1.48	A diskutohet pasiguria apo mospërpunueshmëria e vlerësimit të shkarkimeve dhe mbetjeve si pasojë e mungesës në të dhëna dhe njohuri ?			
Rreziku nga aksidentet				
1.49	A flitet në raport për ndonjë rrezikshmëri që paraqet veprimtaria? - si pasojë e përdorimit të substancave të rrezikshme; - si pasojë e derdhjeve, zjarrit apo eksplozimit; - rreziqet e trafikut; - rreziqe si pasojë e avarive të pajisjeve apo gjatë proceseve; - rrezik si pasojë e ekspozimit të projektit ndaj fenomeneve natyrore si përmbytja, tërmete, rrëshqitje toke etj.			
1.50	A përshkruhen masat që do të ndërmerren për parandalimin dhe veprimin ndaj aksidenteve të përshkruara sipas pikës 1.49? (masa parandaluese, trajnime, plan emergjence etj.)			
Pyetje të tjera lidhur me veprimtarinë/projektin				

SEKSIONI 2 – KONSIDERIMI I ALTERNATIVAVE

	Pyetja vlerësuese	PO	JO	Çfarë informacioni (shtesë apo që mungon) nevojitet?
2.1	A përshkruhet procesi i përzgjedhjes së projektit, si dhe a janë analizuar alternativat gjatë hartimit të projektit/veprimtarisë?			
2.2	A analizohet skenari bazë apo skenari “pa projekt” nëse nuk do të zhvillohej veprimtaria?			
2.3	A trajtohen në nivel të përshtatshëm skenarët apo alternativat e projektit?			
2.4	A shpjegohen arsyet kryesore të përzgjedhjes së alternativës së paraqitur të veprimtarisë, përfshi edhe kriteret apo konsideratat mjedisore?			
2.5	A janë krahasuar ndikimet kryesore në mjedis të secilës alternativë?			

Pyetje të tjera lidhur me veprimtarinë/projektin

--	--	--	--	--

SEKSIONI 3 - PËRSHKRIMI I KARAKTERISTIKAVE TË MJEDISIT QË MUND TË NDIKOHET

	Pyetja vlerësuese	PO	JO	Çfarë informacioni shtesë apo që mungon nevojitet?
--	-------------------	----	----	--

Veçoritë e mjedisit

3.1	A përshkruhet në mënyrë të saktë vendndodhja e zonës ku ushtrohet veprimtaria dhe rrethinat e saj, përfshi edhe banesat përreth? (përfshi qendra të banuara, aktivitete industriale, bujqësore, pushimi etj.)			
3.2	A jepen të dhëna/përshkruhet përdorimi ekzistues i sipërfaqes së tokës ku do të ushtrohet veprimtaria (përdorimi i tokës, cilësitë bujqësore etj.) ?			
3.3	A përshkruhen gjeologjia, topografia dhe tipi i tokës, përfshi edhe fenomenet natyrore të pranishme (nëse) në sipërfaqen e vendosjes së projektit si erozioni etj.?			
3.4	A jepen informacion për florën dhe faunën, si dhe habitatet e sipërfaqes dhe zonës përreth vendndodhjes së projektit, si dhe ilustrimet grafike si hartë vegetacioni, imazhe nga sipërfaqja që do të duhet të zihet nga veprimtaria?			
3.5	A jepen informacion mbi llojet bimore dhe shtazore që mund të ndikohen nga projekti si popullatën, cilësitë e habitatit, statusin e tyre të mbrojtjes? (sipas VKM nr.804, datë 4.12. 2003 “Për miratimin e listës së specieve të florës shqiptare, që vihen në mbrojtje”, apo urdhri i ministrit nr.146, datë 8.5.2007 “Për miratimin e listës së kuqe të florës dhe faunës” dhe monumentet e natyrës VKM nr.676, datë 20.12.2002 “Për shpalljen zonë e mbrojtur të monumenteve të natyrës shqiptare” apo legjislacionit të zonave të mbrojtura etj.			
3.6	A jepen informacion/përshkruhen trupat ujorë/mjediset ujore të zonës ku do të ushtrohet veprimtaria (përfshi të dhëna statistikore, ujërat nëntokësore, bregdetare etj.)?			
3.7	A jepen informacion/përshkruhet cilësia e ujërave dhe përdorimi i tyre në zonën e projektit dhe që mund të ndikohen nga projekti/veprimtaria (si përdorimi familjar, peshkim, plazh, lundrim, shkarkime ujërash etj.)?			
3.8	A përshkruhen vlerat klimaterike dhe meteorologjike të zonës (vetëm ato) të cilat mund të ndikohen nga projekti?			

3.9	A përshkruhet/jepen të dhëna për cilësinë e ajrit të zonës së projektit, si dhe vlerat e zhurmave (vetëm nëse do të mund të ndikohen nga projekti)?			
3.10	A jepet informacion për rrezatimet elektromagnetike, ndriçimin etj. në zonën e projektit/veprimtarisë (vetëm nëse do të mund të ndikohen nga projekti) ?			
3.11	A jepet informacion për burimet natyrore dhe asetet të tjera që do të përdoren apo ndikohen nga veprimtaria (si objektet, struktura të tjera burime minerale dhe ujore etj.)?			
3.12	A jepet informacion për vlerat kulturore të zonës në afërsi të sipërfaqes së projektit (arkeologji, monumente, vepra arti, infrastrukturë ujitëse, rrugore etj.)?			
3.13	A përshkruhen vlerat e peizazhit të zonës së projektit që mund të ndikoheshin nga projekti?			
3.14	A jepet informacion për qendrat e banuara, popullsinë, dhe aktivitetet ekonomike të zonës së projektit, si p.sh. punësimi etj.?			
3.15	A jepet informacion nëse ndonjë nga komponentët e trajtuar më sipër (mjedis, popullsi, kulturë etj.) mund të pësojë ndryshime nëse nuk zhvillohet veprimtaria?(skenari pa projekt)			
3.16	Studimi në kuadër të hartimit të VNM-së apo projektit, a është i shtrirë mjaftueshëm sa të përfshijë të gjithë sipërfaqen/zonën, receptorët që mund të ndikohen në mënyrë domethënëse nga veprimtaria?			
3.17	A janë kontaktuar të gjitha organet shtetërore e duhura lokale apo kombëtare për të mbledhur të dhënat për projektin?			
3.18	A jepen referencat/burimet e të dhënave ekzistuese të mjedisit që janë përdorur në raportin e VNM-së?			
3.19	A janë realizuar vërtetime në terren si pjesë e hartimit të raportit të VNM-së për të përshkruar veçoritë e mjedisit ekzistues, ç'farë metodika vërtetimi janë përdorur dhe a janë hasur vështirësi apo pasaktësi të të dhënave ekzistuese apo ato të mbledhura gjatë vërtetimit në terren?			
3.20	A vlerësohen të përshtatshme metodat e zbatuara në kuadër të hartimit të raportit të VNM-së?			
3.21	Në rast të mungesës së të dhënave për mjedisin, a identifikohen mangësitë në të dhëna dhe informacion, mënyrat për t'u siguruar këto të dhëna gjatë në kuadër të VNM-së?			
3.22	Në rast se nevojiten vërtetime në terren që të përshkruhen plotësisht veçoritë e mjedisit, por këto vërtetime nuk janë realizuar për ndonjë arsye, a shpjegohet arsyeja pse nuk janë realizuar dhe a janë planifikuar të realizohen në një fazë në mëvonshme?			

Pyetje të tjera lidhur me veprimtarinë/projektin

SEKSIONI 4 – PËRSHKRIMI I NDIKIMEVE TË RËNDËSISHME TË VEPRIMTARISË

	Pyetja vlerësuese	PO	JO	Çfarë informacioni shtesë apo që mungon nevojitet?
Identifikimi i ndikimeve të veprimtarisë				
4.1	A përshkruhet procesi i përcaktimit të çështjeve e do të trajtohen në raportin/gjatë vlerësimit të ndikimit në mjedis? (udhëzimit nr.6, datë 27.12.2006 “Për miratimin e metodologjisë së vlerësimit paraprak të ndikimeve në mjedis të një veprimtarie”)			
4.2	A pasqyrohet metodika e identifikimit të ndikimeve të veprimtarisë?			
4.3	A pasqyrohet/dokumentohet procesi i konsultimit gjatë fazës së përcaktimit/identifikimit të ndikimeve ?			
4.4	A janë pasqyruar/paraqitur komentet dhe opinionet e të konsultuarve?			
Parashikimi i ndikimeve direkte				

4.5	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte në përdorimin e tokës, njerëz, dhe pronat në zonën e ndikimit të veprimtarisë?			
4.6	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte për cilësitë gjeologjike të tokës në zonën e ndikimit të veprimtarisë?			
4.7	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/përlllogaritur ndikimet direkte të veprimtarisë në faunë, florë dhe habitatet e zonës?			
4.8	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte të veprimtarisë në burimet ujore, hidrologji dhe cilësinë e ujërave në zonë (zonën e ndikimit)?			
4.9	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte në përdorimin e burimeve ujore të zonës?			
4.10	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte në kushtet klimatike dhe cilësinë e ajrit të zonës?			
4.11	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte në nivelet e zhurmës së zonës?			
4.12	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte, të tilla si ndriçimi, rrezatimi elektromagnetik apo nxehtësia në zonë?			
4.13	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte në shfrytëzimin e burimeve natyrore të parinovueshme lëndë fosile, minerale) etj ?			
4.14	A janë përshkruar ndikimet direkte në objektet me vlera kulturore në zonë?			
4.15	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte në veçoritë e peizazhit?			
4.16	A janë përshkruar dhe kur nevojitet vlerësuar/matur ndikimet direkte në demografinë dhe kushtet socio-ekonomike të zonës?			
Parashikimi i ndikimeve indirekte/dytësore të përkohshme, afatshkurtra, të përhershme, afatgjata, aksidentale, indirekte dhe pasojave kumulative				
4.17	A përshkruhen ndikimet dytësore si pasojë e ndikimeve direkte të përshkruara më sipër dhe kur nevojitet të vlerësohen/maten (për shembull dëmtime në fauna, flora, habitate të shkaktuara nga ndotja e ujit dhe tokës, ajrit, zhurmës, ndikime në përdorimin e ujit të shkaktuara si pasojë e ndryshimeve në hidrologji për llogari të veprimtarisë, pasoja në vepra muzeale, arkeologjike si pasojë e gërmimeve në tokë etj).			
4.18	A përshkruhen ndikimet e përkohshme (me kohëzgjatje të vogël) gjatë veprimtarisë ndërtimore apo instalimit dhe çmontimit të pajisjeve?			
4.19	A përshkruhen ndikimet/pasojat e përhershme gjatë veprimtarisë ndërtimore apo instalimit dhe çmontimit të pajisjeve?			
4.20	A përshkruhen ndikimet afatgjata në mjedis gjatë gjithë ciklit të veprimtarisë si pasojë e çlirimit/shkarkimit në mjedis të ndotëseve gjatë proceseve?			
4.21	A përshkruhen pasojat që mund të jenë rrjedhojë e aksidenteve gjatë veprimtarisë, ekspozimit ndaj veprimtarisë dhe kur është e nevojshme të maten/vlerësohen?			
4.22	A përshkruhen ndikimet e zhvendosura në distancë si pasojë e veprimtarisë, si p.sh. marrje e mineraleve larg vendndodhjes së veprimtarisë, hapja e rrugëve të reja, marrja e ujit dhe energjisë, shkarkimi i ujërave të ndotura apo mbetjeve që mund të japin efekte negative larg vendit ku prodhohen/gjenerohen etj.?			
4.23	A përshkruhen ndikimet negative si pasojë e zhvillimeve të nxitura apo stimuluar nga veprimtaria (veprimtari të tjera si pasojë e zhvillimit të infrastrukturës etj.?			

4.24	A përshkruhen ndikimet kumulative të veprimtarisë si pasojë e bashkëveprimit edhe me ndikimet e tjera të veprimtarive ekzistuese apo të planifikuara në zonë?			
4.25	A identifikohen/përshkruhet shtrirja gjeografike në hapësirë, kohëzgjatja, frekuenca, kthyeshmëria dhe probabiliteti i shfaqjes së ndikimeve negative të veprimtarisë?			
Parashikimi i ndikimeve negative në shëndetin e njerëzve dhe zhvillimin e qëndrueshëm				
4.26	A përshkruhen/identifikohen ndikimet direkte dhe indirekte apo dytësore në shëndetin e njerëzve dhe mirëqenien e tyre si pasojë e veprimtarisë dhe kur është e nevojshme të maten/apo vlerësohen në terma sasiore? (p.sh. ndikime në shëndet si pasojë e çlirimit të substancave toksike në mjedis, mbetjeve të rrezikshme, ndryshim të kushteve të jetës apo ndikime në grupe të caktuara vunerabël)			
4.27	Nëse është e nevojshme, a trajtohen çështje të biodiversitetit, ndryshimet klimatike globale dhe zhvillimi i qëndrueshëm?			
Vlerësimi i rëndësisë/domethënies së pasojave/ose signifikanca				
4.28	A vlerësohet rëndësia (sa të dëmshme janë realisht ndikimet negative) të të gjitha ndikimeve të parashikuara më sipër në terma të përputhjes me legjislacionin, rëndësinë për receptorët si njerëzit dhe receptorët e tjerë të mjedisit të ndikuar?			
4.29	Nëse ndikimet e veprimtarisë janë vlerësuar për përputhshmërinë me standardet, legjislacionin, a janë krahasuar/referuar standardeve lokale, rajonale dhe ndërkombëtare dhe a janë marrë këto standarde si udhëzuese për veprimtarinë?			
4.30	A janë përshkruar ndikimet pozitive të veprimtarisë në mjedis me të njëjtën mënyrë si janë përshkruar ato negative?			
4.31	A përshkruhet në mënyrë të qartë rëndësia/signifikanca e secilit ndikim?			

Metodat e vlerësimit të ndikimit				
4.32	A përshkruhen metodat e planifikuara për vlerësimin e ndikimeve, arsyet e përzgjedhjes së tyre, vështirësitë e hasura, si dhe ndonjë pasiguri lidhur në rezultatet e nxjerra?			
4.33	Nëse ekziston ndonjë pasiguri (sipas pikës 4.32 më sipër) lidhur me veprimtarinë dhe ndikimet e saj në mjedis, a është parashikuar skenari më i keq i mundshëm?			
4.34	Nëse ka pasur vështirësi në sigurimin apo mbledhjen e të dhënave të nevojshme për parashikimin e ndikimeve, a janë përshkruar vështirësitë, si dhe implikimet e tyre të mundshme në rezultatet finale?			
4.35	A përshkruhet se mbi ç'bazë/kriter është bërë vlerësimi i rëndësisë/signifikances së ndikimeve?			
4.36	Ndikimet janë përshkruar duke marrë parasysh që janë zbatuar masat zbutëse, p.sh. a janë përshkruar ndikimet e mbetjeve?			
4.37	A është trajtuar në nivel profesional dhe të mjaftueshëm secili ndikim/pasojë lidhur edhe me rëndësinë e tij në vendimarrje? A fokusohet trajtimi i ndikimeve në çështje të rëndësishme duke shmangur edhe informacionin e panevojshëm?			
4.38	A u jepet rëndësia e mjaftueshme në trajtim ndikimeve me pasoja të konsiderueshme/rëndësishme krahasuar me ndikimet më pak të rëndësishme?			

Pyetje të tjera lidhur me veprimtarinë/projektin				
SEKSIONI 5 – PËRSHKRIMI I MASAVE PËR ZBUTJEN E NDIKIMIT				
	Pyetja vlerësuese	PO	JO	Çfarë informacioni shtesë apo që mungon nevojitet?
5.1	A diskutohet/përshkruhet mundësia e zbutjes së pasojave të rëndësishme në mjedis si pasojë e ndikimit të veprimtarisë në çdo aspekt/media të mjedisit?			
5.2	A ka dhe përshkruhen qartë masat për zbutjen e ndikimeve bazuar në rëndësinë/domethënieën që çdo ndikim paraqet lidhur me pasojat që shkakton në mjedis, si dhe a përshkruhet qartë efektshmëria e secilës pasojë?			
5.3	Nëse efektshmëria e masave zbutëse është e paqartë (pasigurt), a shpjegohen arsyet e pasigurisë?			
5.4	A është e qartë që zhvilluesi i veprimtarisë angazhohet të zbatojë masat zbutëse apo ato jepen thjesht si rekomandime apo sugjerime?			
5.5	A jepen nga zhvilluesi/propozuesi arsyet e përcaktimit të masave zbutëse të propozuara?			
5.6	A përcaktohen qartë përgjegjësitë e zbatimit apo dhe financimit të masave zbutëse të propozuara?			
5.7	Nëse masat për zbutjen e ndikimeve nuk janë praktikisht të realizueshme apo zhvilluesi/propozuesi nuk ka propozuar të tilla, a jepen shpjegohen qartë arsyet për të dy rastet?			
5.8	A vlerësohet/evidentohet se realizuesit e VNM (hartuesit të raportit të VNM) dhe zhvilluesit kanë konsideruar të gjitha mundësitë dhe teknikat e njohura për zbutjen e pasojave të ndikimeve, si analizën e alternativës, vendndodhjes, ndryshimeve/modifikimeve në projektin e veprimtarisë, ndryshime/modifikime në procese dhe metoda prodhimi, zgjidhje etj. Produkti apo mbetjet e një aktiviteti mund të jenë lëndë e parë ose shërbejnë për një aktivitet tjetër” masat korrigjuese apo riaftësuese/rehabilituese për të kompensuar ndikimet?			
5.9	A përshkruhen masat dhe përgjegjësitë për të monitoruar dhe ndikimet dhe pasojat e tyre?			
5.10	A jepet informacion/trajtohet/përshkruhen ndikimet negative të mundshme të vetë masave të propozuara?			
Pyetje të tjera lidhur me masat zbutëse				
SEKSIONI 6 PËRMBLEDHJA JOTEKNIKE (NË GJUHË TË KUPTUESHME)				
	Pyetja vlerësuese	PO	JO	Çfarë informacioni shtesë apo që mungon nevojitet?
6.1	A përfshihet një përmbledhje në gjuhë joteknike e raportit të VNM-së?			
6.2	A përmban përmbledhja joteknike një përshkrim të qartë dhe të plotë të veprimtarisë, vlerave të mjedisit në zonën e veprimtarisë, ndikimeve dhe pasojave të veprimtarisë në mjedis, si dhe masave për zbutjen e pasojave në mjedis?			
6.3	A përshkruhet në përmbledhjen joteknike, ndonjë pasiguri e rëndësishme për veprimtarinë dhe pasojat e saj në mjedis?			
6.4	A përshkruan përmbledhja joteknike procesin e vendimmarrjes dhe rolin e VNM-së në këtë proces?			
6.5	A përshkruhet në përmbledhjen joteknike në mënyrë të përmbledhur metodat e përqasjet për vlerësimin?			

6.6	A është shkruar përmbledhja në një gjuhë joteknike, duke shmangur terminologjinë teknike, të dhënat shkencore dhe diskutimet shkencore?			
6.7	A mund të kuptohet përmbledhja joteknike nëse i vihet në dispozicion të publikut?			
Pyetje të tjera lidhur me përmbledhjen joteknike				
SEKSIONI 7 – CILËSIA E PREZANTIMIT/PARAQITJES TË DOKUMENTEVE				
	Pyetja vlerësuese			Çfarë informacioni (shtesë apo që mungon) nevojitet?
8.1	A jepet qartë informacioni mjedisor në kuadër të veprimtarisë?			
8.2	A është organizuar dhe strukturuar logjikisht dokumentacioni përfshi edhe raportin e VNM-së, nga ku lexuesi mund të lokalizojë me lehtësi informacionin që përmbajnë?			
8.3	A përmbajnë dokumentet, përfshi edhe raportin e VNM-së, pasqyrën e lëndës për përmbajtjen e tyre në brendësi?			
8.4	A përshkruhet qartë procesi dhe etapat në kuadër të vlerësimit të ndikimeve të veprimtarisë?			
8.5	A janë paraqitur qartë dhe kuptueshëm informacioni, përfshi edhe atë të raportit të VNM-së duke shmangur informacionin dhe të dhënat e panevojshme dhe të papërshtatshme?			
8.6	A ilustrohen të dhënat dhe informacioni me tabela, grafikë, figura apo fotografi të cilat lehtësojnë të kuptuarin e lexuesit?			
8.7	A përdoren shtojca apo anekse për të ilustruar apo detajuar e referencuar përshkrimet në tekstin e dokumenteve të projektit, përfshi edhe raportin e VNM-së?			
8.8	A mbështeten në të dhëna konkrete konkluzionet dhe analizat përfundimtare të vlerësimit të ndikimit?			
8.9	A jepen referenca të të gjitha të dhënave të përdorura në kuadër të vlerësimit të ndikimit?			
8.10	A është përdorur terminologjia e njohur dhe e njëjtë nëpër të gjitha dokumentet e veprimtarisë?			
8.11	A është paraqitur materiali në një lidhje të vetme me referime ndërmjet pjesëve të tij për të ndihmuar shqyrtimin e materialit si një të tërë?			
8.12	A është/vlerësohet dokumentacioni është i saktë, i hartuar me objektiv dhe në mënyrë të paanshme?			
Pyetje të tjera lidhur me cilësinë e prezantimit/paraqitjes së dokumenteve				

SHTOJCA II

Në informacionin e dhënë në raportin e VNM-së duhet të përfshihen:

- Përshkrimi i karakteristikave fizike e veprimtarisë, përdorimi i tokës nga veprimtaria gjatë ndërtimit dhe ushtrimit të veprimtarisë;
- Përshkrim të proceseve kryesore të prodhimit dhe teknologjisë;
- Një vlerësim cilësor dhe sasior të shkarkimeve të pritshme në mjedis (ujë, ajër, ndotje e tokës, zhurmë dhe vibrim, ndriçim, rrezatim dhe nxehtësi) si pasojë e ushtrimit të veprimtarisë;
- Një trajtim i alternativave dhe arsyetimi i përzgjedhjes së secilës duke pasur në konsideratë edhe ndikimet/pasojat në mjedise respektive;

e) Një përshkrim të përbërësve të mjedisit që mund të ndikohen në mënyrë signifkante të rëndësishme nga veprimtaria e propozuar, duke përfshirë në veçanti, popullsinë, florën, faunën, tokën, klimën dhe ajrin, pasuritë natyrore dhe trashëgiminë arkeologjike e historike, peizazhin dhe ndërlidhjen e faktorëve të mësipërm.

f) Një përshkrim i ndikimeve/pasojave të rëndësishme në mjedis të veprimtarisë dhe si rezultat i ekzistencës/ndërtimit të projektit; përdorimit të burimeve natyrore; shkarkimeve në mjedis të ndotësve, si dhe prodhimi dhe asgjësimi i mbetjeve dhe i metodave të parashikimit e vlerësimit të pasojave në mjedis;

g) Një përshkrim i masave për parandalimin, zbutjen dhe, kur është e mundur, shmangien e ndikimeve me pasoja te rëndësishme në mjedis;

h) Një përmbledhje në gjuhë joteknike të çështjeve të mësipërme;

i) Një pasqyrim të vështirësive (mosnjohje teknike apo mungesë në njohuri) të hasura gjatë vlerësimit të ndikimit dhe hartimit të raportit të VNM-së.

SHTOJCA III

Vlerësimi përfundimtar i raportit të VNM-së

Vlerësimi i përgjithshëm i cilësisë së raportit të VNM-së			
Nr.	Rishikimi i çështjeve	Shkalla e vlerësimit (i plotë, me mangësi)	Komente
	Karakteristikat e projektit		
	Shqyrtimi i alternativave		
	Vendndodhja e projektit		
	Masat zbutëse		
	Karakteristikat e ndikimeve të mundshme		
	Prezantimi i raportit të VNM-së		
Vlerësimi i përgjithshëm:			
Komente:			

Plotësoi _____ data _____